

Tarkastusmuistio
Selvittämisisntressi omaisuudenhoitoyhtiö
Arsenal Oy:n toiminnassa

Liittyy tarkastukseen:
Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy:n selvitystilan käytännöt
Tekijä: Matti Vedenkannas
Päivämäärä: 23.3.2015
Diaarinumero: 170/54/2014

Sisällys

1	Arsenalin toiminnan tavoitteet ja selvittämisentressi	4
2	Selvittämisentressin käsitteellistä asemointia	8
3	Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä	15

1 Arsenalin toiminnan tavoitteet ja selvittämisisntressi

Omaisuu denhoito yhtiö Arsenalin toiminta perustuu 1.1.2015 kumotun valtion vakuusrahastosta annetun lain (379/1992) 2 §:n 4 momenttiin. Lainkohdan mukaan rahasto voi omistaa osakkeita kyseisessä lainkohdassa tarkoitetussa omaisuudenhoito yhtiössä. Omaisuudenhoito yhtiön tehtäviä ja sen toiminnan tarkoitusta on täsmennetty lain esitöissä.

Vakuusrahastolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 130/1993 vp) on omaisuudenhoito yhtiön osalta todettu, että rahasto voi omistaa tai hallinnoida osakkeita yhtiössä, jonka tarkoituksena on valtion tai rahaston tukitoimien kohteena olevan pankin omaisuuden tai vastuiden ostaminen tai muu hankkiminen ja hoitaminen (omaisuudenhoito yhtiö). Lain esitöiden mukaan yhtiön toiminnan pääasiallisena tarkoituksena on sen omistukseen siirretyn omaisuuden, luottokannan sekä kiinteistöjen ja kiinteistö- ja asunto yhtiöiden osakkeiden ja osuuksien taikka muun omaisuuden realisointi mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti niin, että sen toiminnasta aiheutuu valtiontaloudelle mahdollisimman vähäinen rasitus.

Hallituksen esityksen mukaan omaisuudenhoito yhtiön toiminnan ei ollut tarkoitettu olevan pysyvää vaan yhtiö on ollut tarkoitus purkaa mahdollisimman pian. Yhtiön on tullut pyrkiä pääsemään eroon sen haltuun tulleesta omaisuudesta niin pian kuin se on tarkoituksen mukais in ehdoin mahdollista. Tavoitteena on ollut, että yhtiö perii sille siirretyt saatavat ja realiso i sille siirretyn omaisuuden mahdollisimman hyvään hintaan ja mahdollisimman nopeasti. Hallituksen esityksen mukaan on ollut arvioitavissa, että yhtiön toiminta jatkuisi perustamista välittömästi seuraavat viisi, seitsemän vuotta. Kun yhtiöön siirretyt kaikki saatavat on peritty tai kirjattu luottotappioksi ja omaisuus realisoitu, yhtiön toiminta on hallituksen esityksen mukaan ollut tarkoitus lopettaa selvitystilamenettelyllä, sulauttamisella tai muulla vastaavalla järjestelyllä.

Kyseistä hallituksen esitystä koskevassa talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 29/1993 – HE 130/1993) on Arsenalin toiminnan tavoitteista esitetty muun ohella seuraavaa:

”Valiokunta korostaa, että omaisuudenhoito yhtiön omaisuuden realisointiaika on koko yhtiön toiminnan kannalta keskeinen. Yhtiön toiminta ajatuksena nimittäin ei saa olla mahdollisimman nopea omaisuuden rahaksi muuttaminen. Päinvastoin omaisuudenhoito yhtiön tulee toiminnassaan pyrkiä sen huostaan joutuneiden asiakkaiden toiminnan tervehdyttämiseen tai hallittuun alasajoon. Yhtiön hallussa olevan omaisuuden realisointi tulee toteuttaa edullisimmalla mahdollisella tavalla ja ajankohtana, jolloin menetykset voidaan minimoida. Omaisuuden myynnin ajankohtaa harkittaessa on myös otettava huomioon, etteivät realisointitoimet häiritse muita markkinoita. Epäterveiden yritysten tukeminen ei saa tapahtua terveiden kustannuksella. — — —

Omaisuu denhoito yhtiöön siirtyneen omaisuuden hoito on niin järjestettävä, että siitä saadaan yhtiölle paras mahdollinen hyöty. Edellä sanotulla tavalla tämä koskee myös yhtiön omaisuuden realisointia. Omaisuudenhoito yhtiön tuottamana

hyötynä on valiokunnan käsityksen mukaan myös pidettävä sitä välillistä etua, jonka pankki saa sen muun liiketoiminnan tervehtymisen kautta omaisuudenhoitoyhtiöön siirrettyjen ongelmaasiakkaiden ollessa yhtiön tehokkaassa hoidossa ja valvonnassa.”

Vaikuttti siltä, että Arsenalin toiminnan keskeisimmiksi tehtäviksi on edellä mainituissa lain esitöissä määritelty ennen kaikkea sen hallussa olevan omaisuuden hallinnointi ja realisointi siten, että realisointitoimilla saavutetaan mahdollisimman hyvä tulos. Vaikuttaisi edelleenkin siltä, että viimeksi mainitun tavoitteen saavuttamisessa huomiota voitaisiin rahamääräisen perintätuloksen ohella kiinnittää myös muunlaisiin seikkoihin, kuten markkinoiden häiriöttömän toiminnan varmistamiseen. Toisaalta – vaikka esitöissä (varsinkin hallituksen esityksessä) on korostettu perintätoiminnan nopeutta – talousvaliokunnan mietinnössä on myös todettu, että tässä toiminannassa on huomioitava myös muunlaiset intressit. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi asiakkaiden toiminnan tervehtyttäminen tai niiden toiminnan hallittu alasajo. Varsinkin talousvaliokunnan esittämien huomioiden perusteella voitaisiin ehkä tehdä sellainen yleisempi johtopäätös, että valiokunta on painottanut omaisuuden realisoinnin osalta tapauskohtaisten (in casu) olosuhdetekijöiden huomiointia. Vaikuttaisi myös siltä, että omaisuuden realisoinnin arviointi tulisi perustua hyötyjen ja haittojen kokonaisvaltaiseen punnintaan¹. Edelleen vaikuttaisi siltä, että Arsenalin toimintaa ohjaavien periaatteiden on jo alun perin tarkoitettu olevan sillä tavoin joustavia, että yhtiö pystyy näiden periaatteiden mahdollistamissa puitteissa reagoimaan vaikeasti ennakoitaviin tilanteisiin².

Edellä mainittujen lain esitöissä ilmaistujen toimintalinjausten ohella erääksi omaisuudenhoitoyhtiön toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi on noussut myös niin sanottu selvittämisentressi (tai vahva selvittämisentressi). Usein lähdetään siitä, että kyseisen periaatteen olemassaolo perustuu ennen kaikkea valtiovarainvaliokunnan mietintöön, joka liittyi vuoden 1993 neljättä lisätalousarviota koskevaan hallituksen esitykseen (VaVM 35/1993 – HE 125/1993). Kyseisessä mietinnössä valiokunta totesi muun ohella seuraavaa:

”Valiokunta edellyttää, että pankkituen julkisuutta lisätään ja että kaikki taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä ja sen ehtona. Selvitellyt rikokset ja rikkomukset on saatettava tuomioistuinkäsittelyyn, jolloin ne tulevat julkisiksi. Erityistarkastuksessa on otettava kantaa myös niihin väärinkäyttöksiin, joiden osalta vahingonkorvausvastuu tai rikosoikeudellinen vastuu on ehtinyt vanhentua. Samoin valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi

¹ Ks. lain esitöissä tehtyjen Arsenalin toimintalinjausten merkityksestä myös Lehtiö 2004, s. 300, joka toteaa, että tehdyillä linjauksilla on haluttu korostaa hallittua asioiden hoitamista ja valtion tappioiden minimoimista lisäksi huomioon on haluttu ottaa myös toiminnan vaikutus markkinoille. Ks. Lehtiö, Sakari, Suomen pankkikriisin taustatekijät, luonne ja kriisinhoito erityisesti säästöpankeissa. Väitöskirja (Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja sarja A –1:2004).

² Talousvaliokunnan mietinnössä (TaVM 29/1993 – HE 130/1993) on mainittu, etteivät omaisuudenhoitoyhtiötä koskevat säännökset ”saa olla yhtiön toimintaa liian yksityiskohtaisesti ohjaavia, koska yhtiön käytännön toiminnan tilanteita on vaikea tarkoin ennakoida”. Liian yksityiskohtaiset säännökset saattavat talousvaliokunnan mietinnön mukaan ”jopa estää sinänsä tarpeellisen omaisuudenhoitoyhtiön perustamisen tai vaikeuttaa sen käytännön toimintaa toiminta-ajatuksen vastaisesti”. Tämä voisi puoltaa sitä näkemystä, että Arsenalilla on toimintansa järjestämisessä tietyntaista liikkumavaraa.

toimenpiteisiin pankkien tiedonanto- ja tilinpäätösinformaation tuntuvaksi lisäämiseksi.”

Vaikkataisi siltä, että Arsenal on omaksunut valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitetyt suuntaviivat osaksi sisäisiä toimintakäytänteitään. Selvittämisentressin käsite mainitaan Arsenalin yhtiökokouksen 3.2.1995 hyväksymissä luotonannon perusteissa sekä 1.2.1996 ja 1.4.1999 päivätyissä luotonhallinnon käsikirjassa. Viimeksi mainituissa dokumenteissa selvittämisentressin on katsottu viittaavan ensinnäkin siihen, ettei sellaisen asiakkaan, jonka asiakassuhteeseen liittyy epäselvyyksiä, rahoitusta jatketa ja tarvittaessa siirrytään perintämenettelyyn. Edelleen selvittämisentressin on katsottu lähtökohtaisesti estävän vakuusomaisuuden myynnin yritykselle/yrittäjälle, joka on aiheuttanut luottotappiokirjauksen. Selvittämisentressin on lisäksi katsottu viittaavan siihen seikkaan, että luottosuhteeseen tai omistukseen liittyvät epäselvyydet saattavat tapauskohtaisesti ohittaa taloudelliset näkökohdat.

Eduskunnalle 9.12.1996 antamassaan vastauksessa³ (KK 823/1996 vp) silloinen valtiovarainministeri on täsmentänyt selvittämisentressin käsitettä seuraavasti:

”Arsenal pyrkii selvittämään luottosuhteeseen tai velallisyrittäjän toimintaan mahdollisesti liittyvät epäselvyydet. Tämä Arsenalissa noudatettava selvittäminenprosessi perustuu eduskunnassa pankkituen käsittelyn yhteydessä esitettyihin kannanottoihin. Niissä on muun muassa edellytetty, että taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot tutkitaan huolellisesti ja selvitelty rikokset ja rikkomukset saatetaan tuomioistuinkäsittelyyn.

Eduskunnan kannanottojen pohjalta Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal Oy:n ylimääräinen yhtiökokous on hyväksynyt selvittämisentressin osana Arsenalin luotonannon perusteita.

Näiden periaatteiden mukaan, mikäli asiakassuhteeseen liittyy epäselvyyksiä, rahoitusta ei jatketa ja Arsenalin edun vaatiessa siirrytään perintään. Vakuusomaisuutta ei myydä yritykselle/yrittäjälle, jonka vastuista Arsenalille on aiheutunut luottotappioita. Poikkeustilanteessa myynti voidaan hyväksyä, jos erikoistilintarkastus tai pesähoitajan lausunto osoittaa, ettei yrityksen toimintaan sisälly epäselvyyksiä, ja myynti on Arsenalin edun mukaista.

Tilanteessa, jossa taloudellisen hyödyn saamisen ehdoksi asetetaan epäselvyyksien tutkimisesta luopuminen, selvittämisentressi asetetaan etusijalle. — — —

Selvittämisentressin ja vakuuksien realisointiperiaatteiden mukaan Arsenal myy vakuusomaisuutta luottotappioita aiheuttaneelle yritykselle/yrittäjälle tai näiden läheisille ainoastaan poikkeustapauksessa. Tällaisena poikkeuksena voi olla esimerkiksi oman asunnon myynti, mikäli asianomainen

³ Selvitysintressin olemassaolo käy ilmi myös valtiovarainministerin eduskunnalle 14.9.1994 antamasta vastauksesta (KK 505/1194). Vastauksessa esitetään muun ohella seuraavaa: ”Arsenalin tarkoituksen osalta voidaan todeta, että Arsenalin pääasiallisena tarkoituksena on sille siirretyn omaisuuden hallinnointi ja realisointi mahdollisimman tehokkaasti ja tuottavasti niin, että sen toiminnasta aiheutuu valtion taloudelle eli veronmaksajille mahdollisimman vähäinen rasitus. — — — Valtiontalouden rasiusten minimoimiseksi on tärkeää selvittää rahoituksen yhteydessä ilmenneet mahdolliset vahinkoa aiheuttaneet toimenpiteet ja niistä vastaavat henkilöt. Tämä selvittäminenintressi saattaa olla jopa tärkeämpi kuin yksinomainen pyrkimys taloudellisesti kannattavimpaan menettelytapaan.”

hankkii rahoituksen muualta ja suorittaa vakuuskohteesta käyvän hinnan. Lisäksi edellytetään, että erikoistilintarkastuskertomus tai pesänhoitajan lausunto osoittaa, ettei konkurssia edeltänyt liiketoiminta sisällä moitittavaa menettelyä.” – – –

Omaisuuksienhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n hallituksen kokouksen 5.1.2000 pöytäkirjasta ilmenevin tavoin valtion vakuusrahaston toimiohjelauslautakunta on kokouksessaan 17.12.1999 käsitellyt Arsenalin sisäiset luottohallintoa ja perintää koskevat ohjeistukset. Pöytäkirjan mukaan lautakunta ei ole havainnut ohjeistuksessa huomauttamista. Edelleen lautakunta on todennut, ettei sen kysymyksessä olevassa tilanteessa ole ollut tarpeen vahvistaa perintää ja velkajärjestelyä koskevia periaatteita.

Selvittämistä ei ole vakuusrahastolain esitöissä mainittu Arsenalin toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. Arsenalin tehtävät ja toiminnan tarkoitus ovat kuitenkin määritelty edellä mainituissa esitöissä varsin joustavasti. Voitaneen siten lähteä siitä, että selvittämistä omaksuminen osaksi omaisuushoitoyhtiön toimintakäytänteitä on ollut yhtiön alkuperäisten tavoitteenasettelujen puitteissa mahdollista.

2 Selvittämistressin käsitteellistä asemointia

Arsenalin toimintaa ohjaavaksi keskeiseksi periaatteeksi omaksutulla selvittämistressillä viitataan edellä todetuin tavoin siihen, että omaisuudenhoitoyhtiö ei tee liiketoiminnallista yhteistyötä sellaisten velallisten kanssa, joiden toimintaan liittyy oikeudellisia epäselvyyksiä ja että velallisyriyten toimintaan mahdollisesti liittyvät epäselvyydet pyritään tutkimaan. Tällaisissa tilanteissa epäselvyyksien tutkiminen saatetaan asettaa taloudellisen hyödyn tavoitteluun nähden etusijalle.

Selvittämistressin olemassaolo ei perustu välittömästi lakiin eikä sille ole olemassa legaalimääritelmää. Vaikuttaisi siltä, että periaate on ”kehittynyt” valiokuntakannanottojen ja parlamentaarisen keskustelun kautta osaksi Arsenalin toimintakäytänteitä. Toisaalta voidaan kuitenkin havaita, että monenlaisissa oikeudellisissa konteksteissa tunnetaan käsitteitä, jotka muistuttavat sisällöllisesti selvittämistressiä. Selvittämistressin käsitteen sisällöllisiä rakenteita onkin mahdollista hahmotella ja täsmentää analogiatarkastelun perusteella.

Voidaan ensinnäkin ajatella, että osakeyhtiölaissa ilmaistu selvitystilän tarkoitus ilmentää tietynlaista selvittämistressin olemassaoloa. OYL (624/2006) 20 luvun 7 §:n 1 momentin mukaan selvitysmenettelyn tarkoituksena on yhtiön varallisuusosaston selvittäminen, tarpeellisen omaisuusmäärän muuttaminen rahaksi, velkojen maksaminen sekä ylijäämän suorittaminen osakkeenomistajille tai muille sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään.

Arsenal on asetettu vapaaehtoiseen selvitystilaan 1.10.2003 alkaen. Ennen selvitystilaan asettamista yhtiöstä on siirretty yhtiöoikeudellisten (jakautumis)järjestelyjen kautta kiinteistöomaisuus pois. Lisäksi yhtiö on ennen selvitystilaan asettamista luopunut valtaosasta saatavistaan. Tämän jälkeen yhtiön toiminta on selvästi painottunut saatavien perintään, oikeudenkäynteihin ja erilaisissa konkurssimenettelyissä tapahtuvaan edunvalvontaan. Vaikuttaisi siis siltä, että toimenpiteet, jotka yleensä sisältyvät osakeyhtiölaissa tarkoitettuun selvitystilamenettelyyn, on pääosin toteutettu jo ennen yhtiön selvitystilaan asettamista.

Vaikka mahdollisten väärinkäytösten selvittämiseen tähtäävään selvittämistressin käsitteen sisällölliset liittymäkohdat osakeyhtiön selvitystilaan sinällään vaikuttaisivat olevan varsin etäiset, sillä seikalla, että omaisuudenhoitoyhtiö on asetettu selvitystilaan, saattaa olla tiettyä yhtiön toimintaa ohjaavaa vaikutusta. Yleensä osakeyhtiön selvitystilamenettelyllä tähdätään yhtiön toiminnan ja olemassaolon lopettamiseen. Selvitystilän aikana selvitetään osakeyhtiön taloudellinen tila, muutetaan omaisuus rahaksi ja maksetaan velat. Arsenal on valtion omistajapolitiikkaa koskevassa valtioneuvoston periaatepäätöksessä (3.11.2011) tarkoitettu erityistehtäväyhtiö. Periaatepäätöksessä mainitun tavoin yhtiön ohjaus on selvitystilän vuoksi ”selvästi normaalista poikkeavaa”. Näin ollen ei ole selvää, missä määrin tavanomaisia erityistehtäväyhtiölle asetettavia tavoitteenasetteluja ja voidaan soveltaa Arsenalin toimintaan.

Omaisuudenhoitoyhtiön selvitystilaan asettamisen voitaneen myös katsoa indisoivan sitä, että yhtiön toiminta on sen elinkaaren loppuvaiheessa. Voidaan myös ajatella, että Arsenalin

selvitystilamenettely, jonka aikana yhtiö on keskittynyt myyntikelvottomien saatavien perintään, poikkeaa ”tavanomaisesta” osakeyhtiön selvitystilamenettelystä. Tällaisessa tilanteessa, jossa yhtiön toiminnassa korostuu ongelmallisten saatavien ja niihin mahdollisesti kytkeytyvien oikeudellisten epäselvyyksien selvittäminen ja tutkiminen, painottuu selvittämisen merkitys. Voitaisiinkin ajatella, että selvitystilalla aikana selvittämisen painoarvo suhteessa vakuusrahastolain esitöissä mainittuihin ”alkuperäisiin” omaisuudenhoitoyhtiölle asetettuihin toimintaperiaatteisiin, on korostunut⁴.

Käsitteellisesti selvittämisen kanssa on liittymäkohtia myös konkurssimenettelyyn. Konkurssin katsotaan palvelevan sekä yleistä selvitystilaa että velkojien täytäntöönpanointressiä. Selvitystilalla liittyy pääasiassa konkurssivelallisen konkurssia edeltäviin toimiin. Menettelyssä on kuitenkin toisaalta varmistuttava myös pesänhoidon lainmukaisuudesta. Näiden (lainkäyttö)tehtävien toteuttaminen liittyy keskeisesti velallisen sekä konkurssipesän tilan ja toimien selvittämiseen. Voitaisiin myös ajatella, että nämä tehtävät täydentävät konkurssin likvidaatiofunktioita. Tällaisten konkurssin likvidaatiofunktioita täydentävien tehtävien, joiden tarkoituksena on selvittää ja ennaltaehkäistä väärinkäytöksiä, on katsottu palvelevan konkurssin kontrollifunktioita⁵. Toisaalta selvitystilalla palvelevien tehtävien on katsottu – asiaa oikeuspoliittisesta näkökulmasta tarkastellen – heijastavan insolvenssimenettelyjen hybridisoitumista. Viimeksi mainitulla käsitteellä viitataan tällöin siihen, että insolvenssimenettelyn perustehtävän rinnalle asetetaan (yksi tai useampi) liitännäistehtävä⁶.

Hallituksen esityksen (HE 130/1993 vp) mukaan omaisuudenhoitoyhtiön toiminnan ei ollut tarkoitettu olevan pysyvää vaan yhtiö on ollut tarkoitus purkaa mahdollisimman pian. Yhtiön on tullut pyrkiä pääsemään eroon sen haltuun tulleesta omaisuudesta niin pian kuin se on tarkoituksenmukaisin ehdoin mahdollista. Voitaisiin ajatella – kysymystä insolvenssioikeudellisin käsittein hahmotellen – että lain esitöissä omaisuudenhoitoyhtiön toiminnan on katsottu palvelevan ennen kaikkea likvidaatiofunktioita. Arsenalin omaksumissa toimintakäytänteissä selvittämisen sijaan on katsottu viittaavan tarpeeseen selvittää luottosuhteeseen tai velallisyrittäjien toimintaan mahdollisesti liittyvät epäselvyydet. Kyseisten toimien voidaan katsoa palvelevan kontrollifunktion toteutumista. Voitaisiin myös ajatella, että Arsenal on toimintakäytänteissään asettanut sen alkuperäisen toimintatavoitteen (omaisuuden realisoinnin) rinnalle liitännäistehtävän (taloudellisten epäselvyyksien selvittämisen).

Voitaisiin edelleenkin ajatella, että selvittämisen käsitteellä on liittymäkohtia uudessa konkurssilaissa (120/2004) omaksuttuun menettelyyn, julkisselvitykseen, jonka on usein katsottu olevan

⁴ Voitaisiin ajatella, että omaisuudenhoitoyhtiö, jonka toiminnot koostuvat lähinnä saatavien perinnästä ja omaisuuden realisoinnista, on jo sinänsä tosiasialliselta luonteeltaan eräänlainen selvitystilayhtiö. Tällaisen yhtiön asettamista selvitystilalla voitaisiin tällöin kuvata ”selvitystilalla selvitystilaksi”.

⁵ Ks. likvidaatio- ja konkurssifunktioiden käsitteistä Könkkölä, Mikko – Linna, Tuula, *Konkurssioikeus* (2013) s. 576–577.

⁶ Ks. Linna – Tuula, *Oikeuspoliittisia näkökohtia insolvenssioikeuteen*. *Oikeus* 2013 (42 s. 92–101), s. 97. Linna toteaa, että velkojien maksunsaantioikeuden toteutumista voidaan pitää konkurssin perustehtävänä. Mainitun perustehtävän rinnalle on konkurssilaissa ja osin jo sitä edeltävissä uudistuksissakin otettu konkurssin tehtävä velallisen väärinkäytösten selvittäjänä.

vaihtoehtoinen menettely konkurssin raukeamiselle. Konkursssimenettelyn käyttämistä tällaisessa tilanteessa voivat täytäntöönpano-intressin asemesta puoltaa selvemmin yleiset selvitys- ja valvontaintressit. Kyse on tällöin yleensä velallisen väärinkäytösten selvittämisestä. Julkisselvitysmenettelyssä tavanomainen velkojen päätöksentekoon perustuva konkurssihallinto lakkaa ja konkurssipesää asetetaan selvittämään itsenäistä päätösvaltaa käyttävä julkisselvittäjä. Voidaan myös ajatella, että uuden konkurssilain mukaisen julkisselvityksen myötä yleinen etu tullut – jos julkisselvitysmenettelyn käyttöön päädytään – konkurssimenettelyssä täytäntöönpano-intressin toteutumiseen nähden itsenäiseksi tavoitteeksi⁷. Viimeksi mainitun tavoitteenasettelun voidaan lähtökohtaisesti katsoa palvelevan lähinnä yksityistä intressiä (tai yksityistä etua).

Voitaisiin myös ajatella, ettei yleisen ja yksityisen edun välillä voida Arsenalin kysymyksessä ollessa tehdä samalla tavalla selkeää rajanvetoa kuin yrityksen konkurssimenettelyssä. Omaisuudenhoitoyhtiöratkaisun tarkoituksena on ollut hoitaa pankkikriisin jälkitoimet kokonaistaloudellisesti hallitulla tavalla⁸. Voitaneen lähteä siitä, että tähän lähestymistapaan kytkeytyy myös yleisen edun vaatimus. Näin ajatellen myös Arsenalin alkuperäisillä täytäntöönpano-intressiä korostavilla tavoitteenasetteluilla on yhtymäkohtia yleisen edun vaatimuksen kanssa. Täytäntöönpano-intressi ei siten Arsenalin kysymyksessä ollessa liity niin selvästi yksityiseen intressiin kuin yrityksen konkurssimenettelyssä. Näin ollen Arsenalin toiminnassa yleisen edun vaatimus kytkeytyy selvitys- ja valvontaintressejä koskevien tavoitteenasettelun ohella myös täytäntöönpano-intressiä korostaviin tavoitteisiin.

Tilanteessa, jossa konkurssimenettelyssä pyritään selvittämään velallisen väärinkäytöksiä, nousee esille myös kysymys siitä, millä tavoin menettely järjestetään siten, ettei velallinen menetä rikosprosessuaalisia oikeuksiaan. Konkurssilain itsekriminointisuoja koskevan 5 a §:n (31.1.2013/86) mukaan tilanteessa, jossa velallinen on epäiltyä esitutkinnassa tai syytteessä rikoksesta, hän ei ole velvollinen antamaan pesähoitajalle 5 §:ssä tarkoitettuja tietoja niistä seikoista, joihin epäily tai syyte perustuu. Usein itsekriminointisuojan on katsottu ilmentävän turvaa julkista valtaa vastaan sen pyrkiessä toteuttamaan yleistä etua. Konkurssimenettely ja siihen kytkeytyvä täytäntöönpanotehtävä edistävät lähtökohtaisesti ennen kaikkea yksityistä intressiä ja siihen liittyvää omaisuuden suojaa. Konkurssin täytäntöönpanotehtävän voidaan katsoa palvelevan yleistä etua vasta toissijaisesti tilanteissa, joissa menettely palvelee velallisen toiminnan

⁷ Ks. yleisen edun käsitteestä myös Marttila, Mikko, Itsekriminointisuoja ja velkojen täytäntöönpano-intressi. LM 3/2011 (s. 549–569), s. 557.

⁸ Ks. Lehtiö 2004, s. 373, joka toteaa, että kriisiratkaisumekanismina omaisuudenhoitoyhtiö on mahdollistanut asioiden hallitun hoitamisen. Jos SSP:n terveen liiketoiminnan myynnin jälkeen ”bad bank -osa” olisi asetettu – sen sijaan, että siitä muodostettiin omaisuudenhoitoyhtiö – konkurssiin, konkurssipesä olisi todennäköisesti pyrkinyt perimään saatavansa mahdollisimman nopeasti. Tällä olisi saattanut olla negatiivisia vaikutuksia sellaisten elinkelpoisten yritysten ja maksukykyisten yksityishenkilöiden asemaan. Perintätoimet olisivat saattaneet aiheuttaa yritysten konkurssieja, joilla olisi saattanut olla kokonaistalouden kannalta kielteisiä vaikutuksia. Lehtiö viittaa oikeastaan perintätoimien hallinnan osalta samantapaisiin seikkoihin, joihin jo talousvaliokunta Arsenalia perustettaessa kiinnitti huomiota (TaVM 29/1993 – HE 130/1993).

yleistä valvonta- ja selvityksintressiä⁹. Voidaan myös ajatella, että yleinen etu on konkurssissa ensisijainen intressi tilanteessa, jossa konkurssipesä on varaton eikä yksityistä intressiä menettelyn jatkamiseksi tästä syystä ole olemassa. Tällainen tilanne on käsillä silloin, kun pesä asetetaan julkisselvitysmenettelyyn.

Konkurssimenettelyyn liittyvien erilaisten intressien välisten suhteiden jäsentely voidaan hahmotella myös perusoikeuksien toteutumisen punnintana. Konkurssimenettelyn ja siihen läheisesti kytkeytyvien velallisen myötävaikutus- ja tietojenantamisveloitteen keskeisen oikeuttamisperusteen voidaan katsoa olevan velkojien omaisuuden suojan kunnioittaminen. Omaisuuden suojan periaate perustuu perustuslain 15 §:ään. Itsekriminointisuojaan oikeutuksen puolestaan voidaan ajatella perustuvan perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukseen.

Yleisen edun vaatimuksen voidaan katsoa liittyvän myös perintätoiminnan taloudellisen rationaalisuuden arviointiin. Yksittäiset velkojat korostavat usein perintätoiminnan taloudellisten kustannusten ja hyötyjen välistä suhdetta. Arsenalin toimintaa ohjaavasta selvittämisintressistä sen sijaan on saattanut seurata, ettei yhtiön toteuttama perintätoiminta ole samassa määrin perustunut kustannus-hyötynäkökohtiin¹⁰. Erityisesti tilanteissa, joissa perintäkohteisiin on liittynyt suuria luottotappioita, Arsenal on useissa tapauksissa ottanut konkurssipesästä kuluvasuon. Tämä on mahdollistanut konkurssivelallisten toimiin liittyvien epäselvyyksien selvittämisen tilanteessa, jossa konkurssimenettely olisi muutoin saattanut varojen puutteessa raueta. Voidaan myös ajatella, että Arsenalin toiminnalla on tällaisissa tilanteissa ollut samantapainen tarkoitus kuin myöhemmin 2000-luvulla käyttöön otetulla julkisselvitysmenettelyllä.

Selvittämisintressin käsitteellä voidaan katsoa olevan liittymäkohtia myös rikosoikeuteen ja rikosprosessiin. Rikosoikeudelliseen järjestelmään voidaan katsoa kuuluvan vakavien rikosten selvittämisintressin. Tämän intressin toteutumisen voidaan katsoa palvelevan rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuutta¹¹. Selvittämisintressin toteutumisen merkitystä on mahdollisesti arvioitava yhdessä intressin toteutumista vastaan puhuvien näkökohtien kanssa. Viimeksi mainittuja argumentteja voivat olla esimerkiksi rikoksesta epäillyn oikeusturvaintressi tai muut perusoikeusnäkökohdat. Voitaisiin edelleenkin ajatella, että selvittämisintressin toteutuminen voi tietyissä tilanteissa, joissa ei välttämättä ole kyse asian rikosoikeudellisesta arvioinnista, olla yleisempikin laillisuusvalvontaan kytkeytyvä periaate. On esimerkiksi mahdollista, että laillisuusvalvontaviranomainen voi

⁹ Ks. itsekriminointisuojaan sekä yksityisen ja julkisen intressin välisistä suhteista myös Marttila, Mikko, Konkurssi ja itsekriminointisuoja – toinen erä. LM 6/2012 (s. 912–935), s. 920.

¹⁰ Ks. taloudellisten rationaalisuuden ja selvittämisintressin suhteesta myös Lehtiö 2004, s. 375.

¹¹ Ks. esim. KKO 2007:58, jossa teknisen kuuntelun avulla saadun äänitallenteen käyttämisen todisteena katsottiin olevan rikosoikeudenkäynnissä mahdollista siitä huolimatta, että käräjäoikeuden myöntämä kuuntelulupa oli myöhemmin kantelun johdosta kumottu ja että tallenne sisälsi pakkokeinolaan 5 a luvun 13 §:ssä tarkoitettua ylimääräistä tietoa. KKO:n mukaan mahdollisen ylimääräisen tiedon käyttöön liittyvän todistamiskiellon tavoitteena kysymyksessä olevassa tapauksessa olisi voinut olla perustuslain 10 §:ssä tarkoitettun yksityiselämän ja luottamuksellisen viestinnän suojan turvaaminen sekä tähän perusoikeuteen kohdistuvien loukkausten turvaaminen. Todistamiskielloa vastaan kysymyksessä olevassa tilanteessa taas puhui vakavien rikosten selvittämisintressi ja tähän liittyvä rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuus (kohta 11).

omasta aloitteestaankin kiinnittää tiettyyn asiaan huomiota, jos tähän kysymykseen liittyy merkittävä selvittämisintressi¹².

Voitaisiin edelleenkin ajatella, että niillä seikoilla, joiden käsillä ololla selvittämisintressiä perustellaan, on liittymäkohtia rikosoikeudellisiin rangaistusteorioihin. Viimeksi mainitut teoriat jaetaan usein kahteen pääryhmään: Sovitus- ja preventioteorioihin. Preventioteorioiden mukaan rangaistusten moraalista oikeutusta voidaan perustella niiden tuottamalla hyödyllä. Rangaistukset voivat olla yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä, jos niiden avulla voidaan vähentää rikollisuutta yleisellä tasolla (yleisestäävyys) tai jos niiden voidaan katsoa vähentävän tietyn rangaistukseen tuomitun henkilön tulevaa rikollisuutta (erityisestäävyys).

Toimintansa aikana Arsenal on ottanut useissa tapauksissa vastuun sellaisten konkurssipesien, joiden osalta konkurssimenettely varojen puutteessa raukeaisi, kuluista. Menettelyä voidaan perustella sillä, että luototukseen ja konkurssiin mahdollisesti liittyvä moitittava tai rikollinen toiminta voitaisiin selvittää ja velkojien ulottumattomiin siirretyt varat palauttaa konkurssipesään. Tässä tilanteessa selvittämisintressin olemassaoloon perustuvalla toiminnalla voitaisiin ehkä katsoa olevan myös ennakolta mahdollisia väärinkäytöksiä ehkäisevä vaikutus. Tässä suhteessa – jos Arsenalin toiminnan voidaan katsoa rajoittavan rikollista tai muutoin paheksuttavaa toimintaa vastaisuudessa – omaisuudenhoito-yhtiön toiminnan motiiviperustalla voitaisiin mahdollisesti katsoa olevan liittymäkohtia yleisprevention käsitteeseen.

Sovitusteorioissa (retributiiviset tai absoluuttiset teoriat) rangaistusta pidetään ennen kaikkea rikoksen oikeudenmukaisena sovituksena. Tarkastelunäkökulma suuntautuu tällöin menneeseen aikaan ja jo tapahtuneeseen rikokseen. Tällöin korostetaan usein sitä, että rikoksen tehnyttä henkilöä on rangaistava ja tuomitun rangaistuksen on oltava oikeassa suhteessa teon vakavuuteen.

Viitteitä retributiivisesta lähestymistavasta voidaan nähdä esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä VaVM 35/1993 – HE 125/1993. Kyseisessä mietinnössä valiokunta edellytti, että pankkituen julkisuutta lisätään ja että kaikki taloudellista merkitystä omaavat luottotappiot huolellisesti tutkitaan pankkituen myöntämisen yhteydessä ja sen ehtona. Selvitellyt rikokset ja rikkomukset tuli mietinnön mukaan saattaa tuomioistuinkäsittelyyn, jolloin ne tulivat julkisiksi. Mietinnön mukaan erityistarkastuksessa oli otettava kantaa myös niihin väärinkäytöksiin, joiden osalta vahingonkorvausvastuu tai rikosoikeudellinen vastuu oli ehtinyt vanhentua. Lisäksi valiokunta edellytti, että hallituksen tuli ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin pankkien tiedonanto- ja tilinpäätösinformaation tuntuvaksi lisäämiseksi.

Valiokunnan mietinnössä voidaan havaita retributiiviselle lähestymistavalle ominaisia piirteitä. Kannanotoissa korostuu menneiden tapahtumien selvittämisen tärkeys; väärinkäytöksiin syyllistyneiden henkilöiden toiminta tuli selvittää ja väärinkäytökset tuli saattaa tuomioistuimen käsiteltäviksi. Vaikuttaisi siltä, että 1990-luvun alkupuolella vallitsi yleisemminkin ilmapiiri, jossa korostui – varsin neutraalisti muotoiltua virallista dokumentaatiota selvemmin – ajattelutapa, jonka mukaan pankkiriisille oli löydettävissä tietyt syylliset. Nämä tahot oli saatava vastuuseen aiheuttamistaan ongelmista¹³. Eräs

¹² Esimerkiksi ratkaisussaan (3834/2/12) eduskunnan oikeusasiamies otti omasta aloitteestaan tutkittavaksi kysymyksen siitä, oliko Suomen aluetta käytetty Yhdysvaltain vankilentoihin. Vaikuttaisi siltä, että asian selvittämistä puolsivat siihen liittyvät ihmisoikeuslottomuudet.

¹³ Ks. esimerkiksi Vartiainen, Juhana, Pankkikriisin syylliset ja primitiivinen mentaliteetti. Kansantaloudellinen aikakauskirja 2/1993 (s. 147–148), jonka mukaan pankkikriisistä käyty keskustelu osoitti monien suomalaisten ajattelevan, että jokaiselle taloudelliselle ongel-

julkisessa keskustelussa noussut seikka oli moraalikato, jota usein pidettiin pankkikriisiin – ja ehkä yleisemminkin taloudellisen laman – eräänä syynä.

Pankkikriisien syntymekanismeja on selitetty erilaisilla teoreettisilla malleilla¹⁴. Informaation epäsymmetrisyyttä korostavissa teorioissa lähtökohtana on päämies-agentti-asetelma, jossa toisella näistä tahoista on enemmän tietoa asioista kuin toisella. Keskeisiä käsitteitä tässä lähestymistavassa ovat ”moral hazard” ja ”adverse selection”. Pankkikriisin synnyssä ”moral hazard” -ongelman ajatellaan usein syntyvän tilanteessa, jossa pankki agenttiroolissa talletussuojan olemassaoloon luottaen toteuttaa riskialtista luotonantoa. Olettama on tällöin se, että riskien realisoituessa julkinen taho kantaa pääosan vastuusta. ”Adverse selection” - lähestymistavassa taas korostetaan sitä, että riittävän informaation puutteessa pankki joutuu antamaan luottoa pankin kannalta vähäriskisille ”hyville” asiakkaille (good risk) että korkeariskisille ”huonoille” (bad risk) asiakkaille. Jos kyseisten asiakkaiden erottaminen toisistaan on vaikeaa ja pankit pyrkivät rajoittamaan luotonantoa, voi rahoituksen vaikeutuminen johtaa investointien ja talouden kokonaisaktiivisuuden jyrkkään laskuun.

Voidaan kuitenkin kysyä, onko epätäydellisen tiedon ongelma ja tähän mahdollisesti liittyvä moraalikato Suomessa 1990-luvulla syntyneen pankkikriisin pääasiallinen syy. Pankkiriisiä ei välttämättä niinkään aiheuttanut se seikka, että jollakin taholla olisi ollut muita enemmän tietoa vallitsevista tai tulevista olosuhteista vaan paremminkin siitä, että monitahoiset riskit realisoituivat samanaikaisesti. Tällaisen monitahoisen systeemisen ”riskikombinaation” realisoituminen on saattanut paremminkin olla markkinatoimijoille odottamaton, vaikeasti ennakoitava ilmiö. Jos kriisin syntymekanismeissa painotetaan odottamattomien olosuhdetekijöiden merkitystä, voidaan kysyä, onko 1990-luvun alun moraalikatoa ja syyllisten selvittämistä korostava ilmapiiri perustunut tilanetekijöiden rationaaliseen harkintaan vai onko kyse ollut paremminkin ”primitiivisen mentaliteetin” ilmentymästä. Tällaisen vaikeasti ennakoitavan kriisin kyseessä ollessa ”syyllisten edesvastuuseen saattamista” ei välttämättä ole ongelmatonta perustella retributiivisilla argumenteilla.

Toisaalta – jos korostetaan kriisin vaikeaa ennakoitavuutta – on mahdollista kysyä, millainen preventiivinen vaikutus kriisiin johtaneiden toimien sanktioinneilla on. Esimerkiksi rikosoikeudellisen teoretisoinnin puitteissa korostetaan usein sitä, että rangaistuksilla (tai niiden ankaruudella) on rikollisuutta rajoittava vaikutus sillä edellytyksellä, että rikoksen tekijä tekoa tehdessään harkitsee toimiaan ja niiden

malle on löydettävissä syyllinen, johon vastuu voidaan kohdentaa. Tämä ajattelutapa muistuttaa Vartiaisen mukaan Alexander Zinovjevin hahmottelemaa totalitaariselle järjestelmälle ominaista ”primitiivisen mentaliteetin” ajattelutapaa, jossa kaikki yhteiskunnan ilmiöt nähdään jonkun ansiona tai syynä. Kuitenkin 1990-luvun alun pankkikriisissä oli Vartiaisen mukaan kyse markkinailmiöstä, joka riippui monien eri agenttien toiminnasta. Siten ei voida kohtuudella edellyttää, että jokin tietty markkinatoimija (kuten pankit) voisi arvioida koko rahoitusjärjestelmään ja talouteen liittyvän monimutkaisen systeemi-riskin ja että tämän riskin laiminlyönti johtaisi syyllisyyteen.

¹⁴ Ks, yleisesti pankkikriisien syntymistä koskevista teoreettisista malleista esimerkiksi Lehtiö 2004, s. 30–34.

mahdollisia seuraamuksia rationaalisesti. Esimerkiksi spontaanirikosten kyseessä ollessa tilanne ei välttämättä ole tällainen¹⁵.

¹⁵ Pankkikriisien syntymisen (tai niiden syntymisen ehkäisyn) suhdetta preventiivisiin näkökohtiin voidaan tarkastella ainakin kahdesta eri näkökulmasta. Jos korostetaan moraalikadon kaltaisen ilmiön ja siihen liittyvän systeemisen ennakoitavuuden merkitystä, voitaisiin ehkä lähteä siitä, ettei kriisinhallintamekanismi saa luoda vääränlaisia odotuksia markkinatoimijoissa. Kriisinhallintajärjestelyiden on tällöin oltava sellaisia, etteivät markkinatoimijat voi luottaa julkisen vallan kantavan pääasiallisen vastuun suuren riskinoton seuraamuksista. Toisaalta preventiivisillä näkökohdilla voidaan viitata siihen, että velallisten toimiin liittyvät epäselvyydet (vahvaan selvittämisintressiin perustuen) tutkitaan. Ks. viimeksi mainitusta näkökulmasta Lehtiö 2004, s. 375, joka toteaa, että tällainen selvitystyö ”antaa valtion omistaman organisaation taholta signaalin, että asiat tutkitaan, millä voi ainakin toivoa olevan ennaltaehkäisevä vaikutus tulevaisuudessa”. Arsenalin toimintaa ohjaava selvittämisintressi liittyy edellä todetuin tavoin viimeksi mainittuun tilanteeseen, jossa on kyse yksittäisten velallisten toimien selvittämisestä. Mahdollisella preventiivisellä vaikutuksella ei tällöin viitata niinkään siihen, että tietyin toimin pyritäisiin yleisesti (tai yleisellä tasolla) estämään pankkikriisin syntyminen rahoittajien toimiin vaikuttamalla vaan siihen, että väärinkäytösten selvittämisellä pyritään ennaltaehkäisevästi vaikuttamaan lähinnä yksittäisten velallisten toimiin.

3 Yhteenvetoa ja johtopäätöksiä

Yhteenvetona voidaan todeta, että 1990-luvun alun yleinen ilmapiiri, joka korosti pankkikriisin syyllisten selvittämistä, on saattanut myötävaikuttaa siihen, että valiokuntakannanotoissa ja parlamentaarissa keskustelussa yleisemminkin esiin nostettu selvittämisintressi on kehittynyt erääksi keskeiseksi Arsenalin toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. Jos tarkastellaan pankkikriisin syntyyn vaikuttaneita taustatekijöitä, voidaan kysyä, onko syyllisten etsiminen yleisellä tasolla ollut tarkoituksenmukaista? Toisaalta voidaan havaita – jo pankkikriisiin läheisesti kytkeytyvän oikeuskäytännön perusteellakin – että pankkikriisin syntyyn ja 1990-luvun lamaan kytkeytyi erilaisia laittomuuksia ja väärinkäytöksiä, joiden selvittämistä voidaan pitää perusteluna. Voitaisiinkin ajatella, että Arsenalin toimintaa ohjaava selvittämisintressin periaate voisi lähtökohtaisestikin tulla sovellettavaksi viimeksi mainituissa yksittäisissä tilanteissa ja että periaate lähtökohtaisestikin viittaa lähinnä oikeudellisten väärinkäytösten selvittämiseen. Kysymys ei tällöin ole sen selvittämisestä, mitkä seikat tai minkä tahojen toiminta on aiheuttanut pankkikriisin.

Edellä mainituin tavoin Arsenalin toiminnalla voidaan katsoa olevan liittymäkohtia yleisen edun palvelemisen vaatimukseen. Omaisuudenhoitoyhtiön voitaisiin periaatteessa katsoa palvelevan yleisen edun tarkoitusta kahdella eri tavalla. Tällaisella järjestelyllä voidaan pyrkiä hoitamaan pankkikriisiä, jolla on laajoja koko kansantaloutta koskettavia vaikutuksia, hallitulla tavalla. Toisaalta velallisen toimintaan liittyvien epäselvyyksien tutkimisen ja selvittämisen, joihin seikkoihin selvittämisintressi läheisesti kytkeytyy, voidaan katsoa palvelevan yleisen edun vaatimusta.

Viimeksi mainittuun kysymykseen liittyy läheisesti se seikka, että Arsenalin toiminnassa voidaan havaita varsin selkeitä liittymäkohtia insolvenssimenettelyihin tai insolvenssioikeuteen. Edellä mainituin tavoin Arsenalin alkuperäisen vakuusrahastolain esitöissä ilmaistun tehtävän voidaan ajatella heijastavan lähinnä (insolvenssioikeudellista) täytäntöönpanointressiä. Valiokuntakannanottojen ja parlamentaarisen keskustelun kautta alkuperäisten tehtävien ohella yhtiön toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi muotoutuneen selvittämisintressin puolestaan voidaan katsoa ilmentävän yleisiä selvitys- ja valvontaintressejä. Voidaan ajatella, että nämä intressit palvelevat korostuneesti yleistä etua. Olisi edelleenkin mahdollista argumentoida, että yleinen etu oikeuttamisperusteena kytkeytyy läheisesti preventiivisiin ja/tai retributiivisiin näkökohtiin.

Yleisen edun vaatimuksen voidaan katsoa liittyvän myös perintätoiminnan taloudellisen rationaalisuuden arviointiin. Edellä todetuin tavoin Arsenalin toimintaa ohjaavasta selvittämisintressistä on saattanut seurata, ettei yhtiön toteuttama perintätoiminta ole samassa määrin perustunut kustannus-hyöty-näkökohtiin kuin yksityisten velkojien toiminta. Arsenal on useissa tapauksissa ottanut konkurssipesistä kuluvastuun, mikä on mahdollistanut konkurssivelallisten toimiin liittyvien epäselvyyksien selvittämisen tilanteessa, jossa konkurssimenettely olisi muutoin saattanut varojen puutteessa raueta. Toisaalta Arsenalin toiminnan tavoitteeksi on asetettu omaisuuden tehokas realisointi. Voitaisiin kysyä, mikä on tämän tavoitteen ja selvittämisintressin toteuttamisen välinen suhde ja miten nämä tavoitteenasettelut on yhteen sovitettu yhtiön selvitystilan aikana?

Edellä on myös todettu, että selvitystilavaiheessa yhtiön toiminnassa korostuu selvittämisentressin merkitys. Voitaisiin jopa kysyä, onko tämän intressin ohjaava merkitys niin suuri, että se on käytännössä pitkälti muodostanut puitteet yhtiön toiminnalle selvitystilan aikana.

Edellä on myös viitattu siihen, että insolvenssioikeudessa selvitys- ja valvontaintresseillä voi olla myös rajoitteita. Esimerkiksi itsekriminointisuoja on konkurssimenettelyssä katsottu ilmentävän turvaa julkista valtaa vastaan sen pyrkiessä toteuttamaan julkista etua. Olisikin mahdollista kysyä, onko myös Arsenalin selvittämisentressin puitteissa toteuttamille toimille olemassa samantapaisia rajoitteita. Toisaalta voitaisiin kysyä, onko olemassa näkökohtia, jotka voisivat tietyissä tilanteissa muutoinkin puhua selvittämisentressistä luopumisen puolesta. Tällaisia näkökohtia voisivat mahdollisesti olla esimerkiksi yleisemmät kohtuusperiaatteen toteutusta heijastavat argumentit.

Myös 1.1.2015 voimaan tullut luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kriisintarkaisua koskeva laki (1194/2014, kriisintarkaisulaki) sisältää säännökset omaisuudenhoito-yhtiön käyttämisestä kriisintarkaisuvälineenä, joten tällainen yhtiö on mahdollinen rahoitusmarkkinakriisin hallintaväline myös tulevaisuudessa. Lain esitöiden (HE 175/2014) mukaan laissa tarkoitettuna omaisuudenhoito-yhtiöllä on ”usein myös erityisiä tehtäviä kuten saatavien perintä ja tähän liittyvä selvittämisentressi”. Vaikuttaisi ilmeiseltä, että Arsenalin toteuttamasta selvittämistoiminnasta saatuihin kokemuksiin olisi tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota kriisintarkaisulaissa tarkoitettuna omaisuudenhoito-yhtiön toiminnassa, jos tällaisen yhtiön perustaminen osoittautuu tulevaisuudessa tarpeelliseksi.

Edellä sanotun perusteella voidaan myös tehdä selvittämisentressin oikeussystemaattista luonnetta ja asemointia koskeva yleisempi havainto. Selvittämisentressillä on liittymäkohtia moniin muihin oikeudellisiin käsitteisiin ja periaatteisiin. Voidaan ajatella, että periaate kytkeytyy käsitteellisesti esimerkiksi osakeyhtiölaissa tarkoitettuun selvitystilamenettelyyn, konkurssimenettelyn aineellisiin periaatteisiin, konkurssilaissa säädelyyn julkisselvitysmenettelyyn, itsekriminointisuojaan, rikosprosessuaaliseen rikosten selvittämisentressiin sekä rikosoikeudellisiin rangaistusteorioihin. Selvittämisentressiä voitaisiinkin luonnehtia eräänlaiseksi (poikki)oikeudelliseksi hybridiperiaatteeksi, joka ohjaa omaisuudenhoito-yhtiötä velallisten toimiin liittyvien epäselvyyksien selvittämisessä.